עלו באילן שכוחו רע ובסוכה שכוחה רע טמא היכי דמי אילן שכוחו רע אמרי דבי ר' ינאי כל שאין בעיקרו לחוק רובע היכי דמי סוכה שכוחה רע אמר ר"ל כל שנחבאת (א) בחזיונה תנן התם המהלך בבית הפרס על גבי אבנים שיכול להסיט על האדם ועל הבהמה שכוחן רע טמא ה"ד אדם שכוחו רע אמר ר"ל כל שרוכבו וארכבותיו נוקשות ה"ד בהמה שכוחה רע אמרי דבי ר' ינאי כל שרוכבה מטילה גללים אמרי דבי ר' ינאי לתפלה ולתפילין ד' קבין לתפלה מאי היא דתניא הנושא משאוי על כתיפו והגיע זמן תפלה פחות מד' קבין (ב) מפשילין לאחוריו ומתפלל ארבעה קבין מניח ע"ג קרקע ומתפלל לתפילין מאי היא דתניא היה נושא משאוי על ראשו ותפילין בראשו אם היו תפילין רוצצות אסור ואם לאו מותר באיזו משאוי אמרו במשאוי של ארבעת קבין תני רבי חייא המוציא זבל על ראשו ותפילין בראשו ה"ז לא יסלקם לצדדין ולא יקשרם במתניו מפני שהוא נוהג בהן מנהג בזיון אבל קושרם על זרועו במקום תפילין משום דבי שילא אמרו אפילו מטפחת שלהן אסור להניח על הראש שיש בו תפילין וכמה אמר אביי אפילו רבעא דרבעא דפומבדיתא: אמר ר' יהודה מאי קצבה בכרי אלא אם יש בו כדי נפילה: וכמה כדי נפילה ר' אמי אמר רבי יוחנן ארבעה [א] סאין לכור רבי אמי דיליה אמר שמונת [ב] סאין לכור אמר ליה ההוא סבא לרב חמא בריה דרבה בר אבוה אסברה לך בשני דרבי יוחנן הוה שמינה ארעא בשני דרבי אמי הוה כחישא ארעא תנן התם הרוח שפיזרה את העומרין אומדים אותה כמה לקט ראויה לעשות ונותן לעניים רשב"ג אומר נותן לעניים כדי נפילה וכמה כדי נפילה כי אתא רב דימי אמר ר' אלעזר ואיתימא ר' יוחנן ארבעת קבין לכור בעי רבי ירמיה לכור זרע או לכור תבואה למפולת יד או למפולת שוורים ת"ש דכי אתא רבין א"ר אבוה א"ר אלעזר ואמרי לה אמר ר' יוחנן ארבעת קבין לכור זרע ועדיין תיבעי לך למפולת יד או למפולת שוורים תיקו: **מתני'** המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה אם מכת מדינה היא מנכה לו מן חכורו אם אינה מכת מדינה אין מנכה לו מן חכורו ר' יהודה אומר אם קיבלה הימנו במעות בין כך ובין כך אינו מנכה לו מחכורו: **גמ'** ה"ד מכת מדינה אמר רב יהודה כגון דאישדוף רובא דבאגא עולא אמר כגון שנשתדפו ארבע שדות מארבע רוחותיה אמר עולא בעו במערבא נשדף תלם אחד על פני כולה מאי נשתייר תלם אחד על פני כולה מהו אפסיקא בירא מאי אספסתא

מאי

עלו. זב וטהור לאילן שכחו רע או לסוכה ענף אילן שכוחה רע: **טמא.** הטהור שכיון שהאילן או הסוכה כחה רע נכפפת תחתיהן וככד העליון על התחתון ונשען עליו מכחו של עליון ובין זב שנשען על הטהור ובין טהור שנשען על הזב טמא: **שאין בעיקרן לחוק.** ברחבו רובע הקב: **שנחבאת** (ג) **בחזיונה.** שנטמנת באחיזתה שהאוחז בה טומנה בכף ידו: **המהלך בבית הפרס.** שדה שנחרש בה קבר חשו לעצם כשעורה שמטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל והיו שם אבנים שאינן תקועות וקבועות בארץ והן נסטות מחמת העובר עליהן ועצם כשעורה ניסט מכחו. או רכב (ד) מי שרוצה לאכול טהרות על אדם או בהמה שכוחן רע והוליכוהו עליהן טמא הרוכב לא מיבעיא נרכב דטמא דבלאו היסט אבנים נמי טמא המהלך בבית הפרס אלא אף הרוכב טמא דכיון דכח התחתון רע מחמת משא העליון ניסטו והרי כאילו מסיטו הוא וכח התחתון אינו מועיל להצילו אא"כ כחו יפה אבל אם היה כחו יפה לא חשיב משא העליון ואינו כמסיטו: **נוקשות.** זו לזו: **ארבעה קבין.** הוי שיעור משוי: **מפשילן לאחוריו.** שאין כובדן מונע מלהתכוין לבו: **רוצצות.** מתמעכות תחת המשא: **ואם לאו.** שהוא קל או שאינו מוטל עליהן: **באיזה משאוי.** הוי רצוצה: **במקום תפילין.** אצל תפילין של יד: **אפילו מטפחת שלהן.** שכורכין בה תפילין בלילה: **אסור.** להניח שם משאוי על הראש בשעה שתפילין במקומן מונחין: **וכמה.** יהא במשאוי ויהא אסור להניחו על הראש אליבא דר' שילא: **ריבעא דריבעא.** רביע ליטרא. דבר מועט הוא: (ה) **ד' סאין [זרע] לכור.** לבית קרקע כור והוא אלף וחמש מאות אמה אורך של נ' אמה רוחב דחצר המשכן הוי סאתים והוא מאה על נ' וכור ל' סאין ובין מרובע ובין ארוך וקצר לפי חשבון זה שיעורו: **אסברא לך.** לאו דרבי אמי פליג אדרבי יוחנן רביה אלא שהעולם מתקלקל והולך: **בימי ר' יוחנן הוה שמינה ארעא.** ודיו לבית כור בד' סאין ובשני דר' אמי כבר הוכחשה וצריכה ח' סאין: **הרוח שפיזרה את העומרים.** בשדה וכיסו את הלקט של עניים המפוזר בשדה ואין ידוע כמה לקט היה שם למטה מן העומרים שמין אותו ב"ד הולכין עליה ושמין כמה לקט שדה זו ראויה להעשות בכל שנה: **רשב"ג אומר.** אין הדבר צריך אומד כבר קצוב כדי נפילה ועומד ונותן לעניים כדי ניפול לקט הקצוב. ולקמן מפרש להו: **לכור זרע.** לשדה שזורעו בה כור או לשדה שלוקט בה כור תבואה. ואם תמצא לומר לכור זרע: **למפולת יד או למפולת שוורים.** יש מקום שזורעין את התבואה ביד ויש מקום שנותנין הזרע בעגלה מנוקבת ומוליכין השוורים את העגלה על המחרישה והזרע הוא נופל והולך והרבה זרע צריך למפולת שוורים יותר ממפולת יד. וקא מיבעיא לן לשדה של זרע כור למפולת יד שלה שיעורו בלקט שלה ארבעת קבין או לכור זרע למפולת שוורים: **מתני' מכת מדינה.** מפרש בגמ'. והא ליתא אלא בחכירות דאי בקבלנות מאי מנכה איכא מה שימלאו יחלוקו: **אינו מנכה.** דאמר לו מזלך גרם: **בין כך ובין כך.** אפילו היא מכת מדינה אינו מנכה שעל המעות לא נגזרה גזירה הלכך לא עליה היתה פורענות זו: **גמ' רובא דבאגא.** [ג] רוב הבקעה שזו בתוכה: **נשדף תלם אחד.** ולא יותר משדות שהן סביבותיה ואותו תלם כל סביבות שדה זו: **תלם.** שורות המענה: **נשתייר תלם אחד.** כל סביבותיה שלא נשדף וארבע שדות שסביבותיה נשדפו וגם זו נשדפה: **מהו.** מי אמרינן דכיון דנשתייר תלם אחד על פני כולה שלא לקתה אין זו מכת מדינה אלא מזלו או דלמא האי שיורא לאו כלום הוא: **איפסיק בירא מהו.** אם היו ארבע שדות שהן סביבותיה בורות ושאר שדות סביב סביב נשדפו מי אמרינן ד' שדות שסביבותיה לא נשדפו או דילמא אמר ליה אם היו זרועות אף הם נשדפו: **איפסיק בירא.** שדה בור הפסיק בין השדופות לזו: **אספסתא.** היו אותן שסביבותיה זרועות שחת למאכל בהמה ולא נשדפו והן הפסיקו בין השדופות לזו:

מאי

כל שנחבאת בחזיונה. תימה אמאי קרי אין כחו רע לפי שאינה נחבאת באגרופו והלא היא רותת תחתיהן: **על** אדם שכחו רע שיכול להסיטו טמא. תימה אפילו אין כחו רע שאין יכול להסיטו אמאי טהור הלא יטמא התחתון לעליון ועוד הטומאה בחיבורים הוא וטמא טומאת שבעה כדאמר בפרק אין מעמידין (ע"ז דף לז: ושם) וי"ל כגון שהתחתון נכרי שאינו מקבל טומאה וטהור העליון מטומאה דאורייתא א"נ אפילו התחתון ישראל וכגון שלובשין הרבה בגדים דטומאה בחיבורים לא מטמא אלא אדם אחד או בגד אחד אבל שני אין טמא אלא טומאת ערב ואין מטמא אדם וכלים ואפילו יטמא טומאה מדרבנן כמו שפי' ר"י בפ"ק דשבת (דף יז.) גבי מדרע מ"מ שלישי לא הוי אלא ראשון ולא יטמא אדם: **מטפחת** שלהן. ר"ח גריס של לחם וכן נראה דלא אשכחן שנותנין תפילין במטפחת כי אם בכיס או בתיק: **ארבעת** סאין לכור. פי' במקום שראוי לצמוח כור ולא גדל רק ארבע סאין דהיינו כדי נפילה דבמקום שזורעים ד' סאין רגילות לצמוח כור ובשני דר' אמי צריך לזרוע ח' סאין לצמוח כור ובסמוך גבי לקט מיירי בכור זרע:

אי

עין משפט נר מצוה

ל א ב ג מיי' פי"ח מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ז סמג עשין רמג:

לא ד ה ו מיי' פי"ז מהלכות טומאת מת הלכה יא:

לב ז מיי' פ"ה מהלכות תפלה הלכה ה סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' נז סעיף ה [רב אלפס ברכות פ"ג יח.]:

לג ח ט מיי' פ"ד מהל' תפילין הלכה כג סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' מא ובהג"ה [רב אלפס שם ובהלכות תפילין שה.]:

לד י כ מיי' פ"ד מהלכות מתנות עניים הלכה ה:

לה ל מ מיי' פ"ח מהל' שכירות הלכה ה סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שכב סעיף א:

◆

מוסף רש"י

מנכה. מחסר (במדבר כב ו).

מסורת הש"ס

א) זבין פ"ג [מ"א], ב) אהלות פי"ח [מ"ו], ג) פאה פ"ה [מ"א], ד) נפ"א: ניסט מכחו אפילו הוא מהלך על גבי אבנים או רוכב ורכב, ה) נ"א ד' סאין לבית כור קרקע זרע ועיין רש"א,

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' שנחבאת באחזיונה תנן התם המהלך בבית הפרס על גבי אבנים שאינו יכול להסיטן על האדם ועל הבהמה שכוחן יפה טהור על גבי אבנים סיכול: (ב) שם מפשילן לא"ל ואות י' נמחק: (ג) רש"י ד"ה שנחבאת באחזיונה וכו' בשאוחז בה:

◆

הגהות הגר"א

[א ב] גמ' סאין נ"ל קבין: [ג] רש"י ד"ה רובא דבאגא רוב כו'. נ"ב אבל הרמב"ם כתב רוב השדות של אותה העיר ובגירסת הרמב"ם רובא דמאני: